

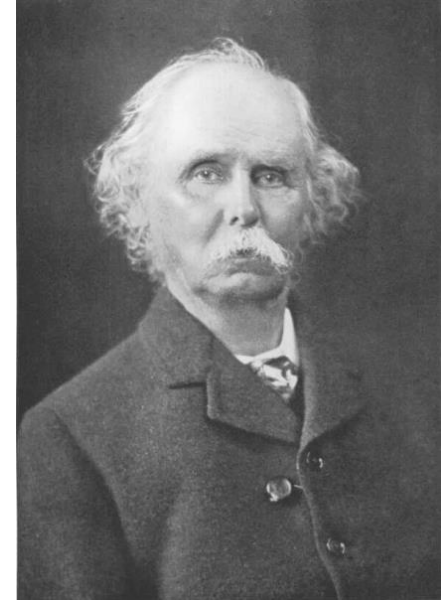
*Економісти – це люди, які знають про гроші
більше, ніж ті, в кого вони є*

Що таке **ЕКОНОМІКА**?

*В цій презентації наведено деякі цитати, які
допомагають зрозуміти, наскільки різними є
підходи до економіки і навколо яких проблем й досі
точаться суперечки*

Видатні економісти – про предмет свого
дослідження та підходи до управління економікою

Альфред Маршалл.

Економічна наука вивчає ту сферу індивідуальних й суспільних дій, яка тісним чином пов'язана із створенням й використанням матеріальних основ добробуту.

Відповідно, це, з одного боку, дослідження багатства, а з іншого, що важливіше, - частина **дослідження самої людини**.

Зверніть увагу на те, що саме формулювання породжує цілий ряд супутніх питань. Якщо дослідження людей, в різних куточках земної кулі покаже, що вони приймають свої економічні рішення по-різному, то це може означати й необхідність різних підходів у економічній політиці

...Высокой страсти не имея
Для звуков жизни не щадить,
Не мог он ямба от хорея,
Как мы ни бились, отличить.
Бранил Гомера, Феокрита;
Зато читал **Адама Смита**,
И был глубокий эконом,
То есть, умел судить о том,
Как государство богатеет,
И чем живет, и почему
Не нужно золота ему,
Когда *простой продукт* имеет.
Отец понять его не мог
И земли отдавал в залог...

Адам Сміт – батько класичної економічної теорії, що обґрунтовує капіталізм в чистому виді, базуючись на егоїстичній в цілому сутності людини

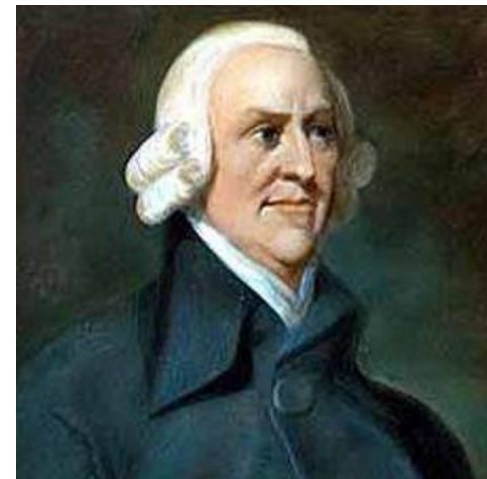
Laissez-faire (дозволити-робити) – принцип невтручання

Сміт висунув революційне бачення, згідно з яким намагання допомогти і відрегулювати економічні процеси призводить до викривлення конкуренції, коли більш ефективний перемагає, що вигідно в цілому суспільству, а також знижує мотивацію до розвитку і досягнень

«Невидима рука ринку» —

припущення, яке було введене Адамом Смітом, відповідно до якого окрема особистість, прагнучи до власної вигоди, незалежно від її волі й свідомості, спрямовується до досягнення вигоди й користі для всього суспільства «невидимою рукою» ринку

Надзвичайно обмежена роль держави за Адамом Смітом

...Відповідно до системи природної волі, государеві слід виконувати тільки **три обов'язки**; вони дійсно вельми важливого значення, але ясні і зрозумілі для звичайного розуміння: по-перше, обов'язок **захищати суспільство від насильства і вторгнення інших незалежних товариств**; по-друге, **обов'язок захищати в міру можливості кожного члена суспільства від несправедливості і гноблення з боку інших його членів, чи обов'язок встановити суворе відправлення правосуддя**, і, по-третє, **обов'язок створювати й утримувати певні громадські споруди та установи, створення та утримання яких не може бути в інтересах окремих осіб чи невеликих груп**, тому що прибуток від них не зможе ніколи оплатити витрати окремій особі або невеликій групі, хоча і зможе часто з надлишком оплатити їх великим суспільству...

Айн Ренд “Атлант розправив плечі”

Чому морально служити щастю інших, але не своєму?
Якщо радість - це цінність, чому морально, коли її
відчувають інші, але аморально, коли відчуваєте ви?

*Ренд вважала втручання в
життя людей з метою нібито
забезпечення справедливості
прихованим тоталітаризмом,
що відбирає в людей власну
свободу забезпечити своє щастя*

Карл Маркс

Спосіб виробництва матеріального життя обумовлює соціальний, політичний і духовний процеси життя взагалі. **Не свідомість людей визначає їх буття, а, навпаки, їх суспільне буття визначає їхню свідомість.**

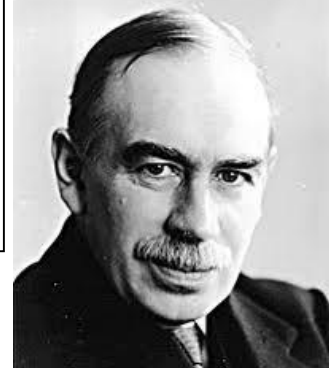

Маркс вважав, що нерівність викликана тими умовами, що склалися. Якщо ж примусово сформуванати той чи інший формат справедливості чи рівності, то свідомість людей зміниться й вони сприйматимуть це як норму

Карл Маркс

...Власники капіталу будуть стимулювати робітничий клас, щоб той купував все більше і більше дорогих товарів, будинків і технологій, змушуючи його тим самим брати все більш і більш дорогі кредити, поки їх борг не стане нестерпним. Невиплати боргу приведуть до банкрутств банків, які повинні будуть націоналізуватись, і Держава змушена буде обрати шлях, який врешті-решт призведе до комунізму...

Кейнсіанська революція (на виході з Великої депресії 20-30-х років XX сторіччя)

...Дж.М.Кейнс виділяє наступні психологічні й ділові мотиви переваг ліквідності (що призводять до недоінвестування в економіку):

1. **Мотив**, пов'язаний із доходом – необхідність врівноважити отримання доходу та його витрачання (в залежності від нормальної тривалості інтервалу від отримання доходу до його витрачання).
2. Комерційний **мотив** або транзакційний **мотив** – готівка для угод.
3. **Мотив** обережливості - резерв для різного роду випадковостей.
4. Спекулятивний **мотив** – пов'язаний з динамікою норми проценту. Спекулятивний мотив дуже гнучко реагує на зміни процентних ставок.

Зверніть увагу, що Кейнс концентрується на людській природі і поведінці, адже пише про мотиви

...Коріння прославленого оптимізму *традиційної економічної теорії*, що призвів до того, що економісти стали виступати в ролі Кандидів, які, віддалившись зі світу для обробки своїх садів, вчать, що все на краще в цьому найкращому зі світів, аби *надати його самому собі*, лежать, на мій погляд, в *недооцінці значення тих перешкод для процвітання, які створюються недостатністю ефективного попиту*. У суспільстві, яке функціонувало б відповідно до постулатів класичної теорії, дійсно була б очевидна природна тенденція до оптимального використання ресурсів. Досить можливо, що класична теорія являє собою картину того, як ми хотіли б, щоб суспільство функціонувало. Але припускати, що воно і справді так функціонує, - значить залишати без уваги дійсні труднощі...

Кейнс опонує Адаму Сміту, ставлячи під сумнів здатність економіки до саморегуляції, вказує на перешкоди, які можуть траплятися

Мілтон Фрідман

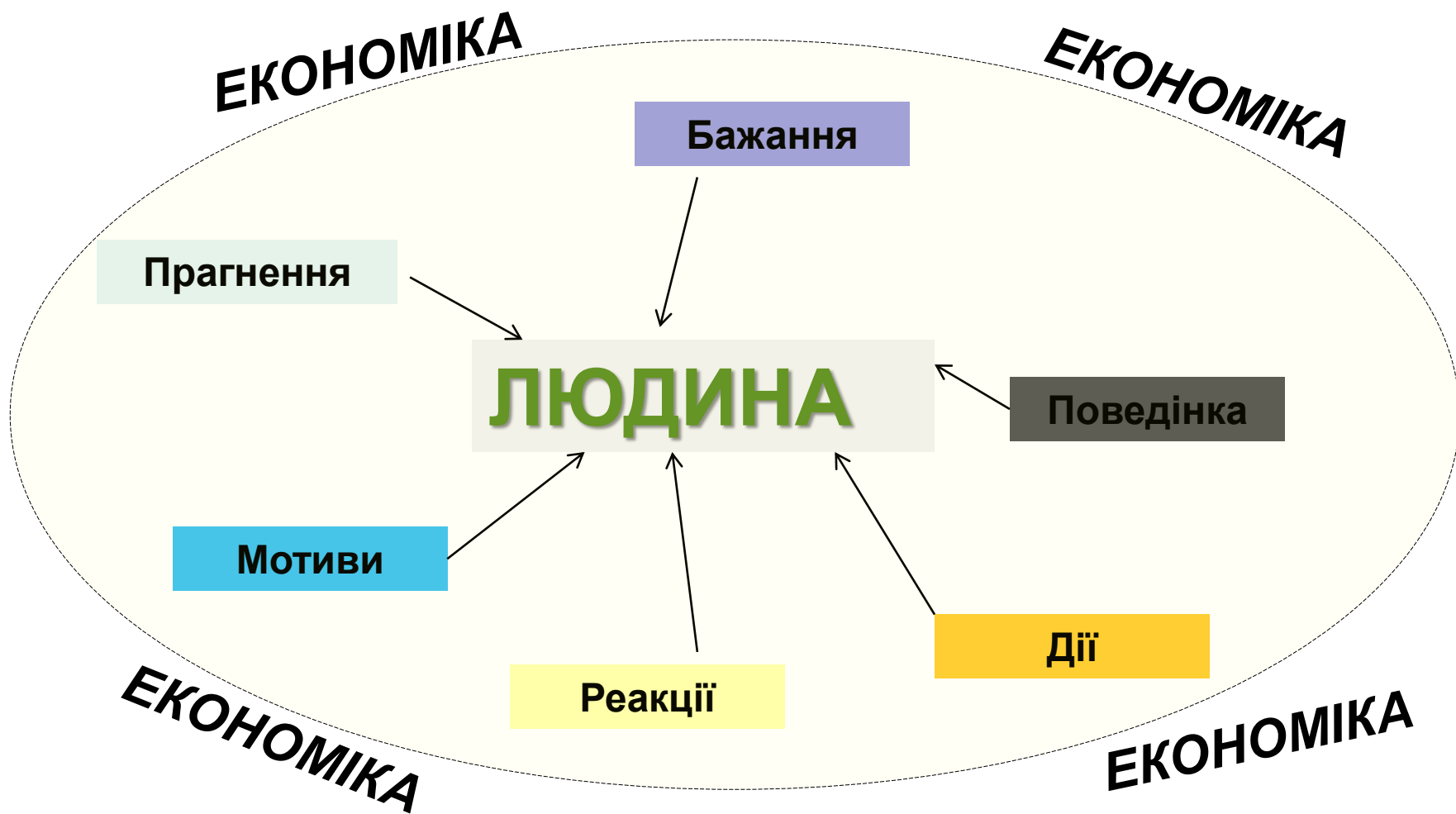

... Якщо ви відправите уряд керувати пустелею Сахара, через п'ять років там буде дефіцит піску...

...Урядове рішення проблеми зазвичай гірше, ніж сама проблема...

...Суспільство, що ставить рівність попереду свободи, не отримає ні того, ні іншого. Суспільство, що ставить свободу попереду рівності, отримає максимум того й іншого...

Фрідман має сумнів, що людина, яка не має власної прямої зацікавленості (держслужбовець, чиновник) дійсно шукатиме найкраще з можливих рішень

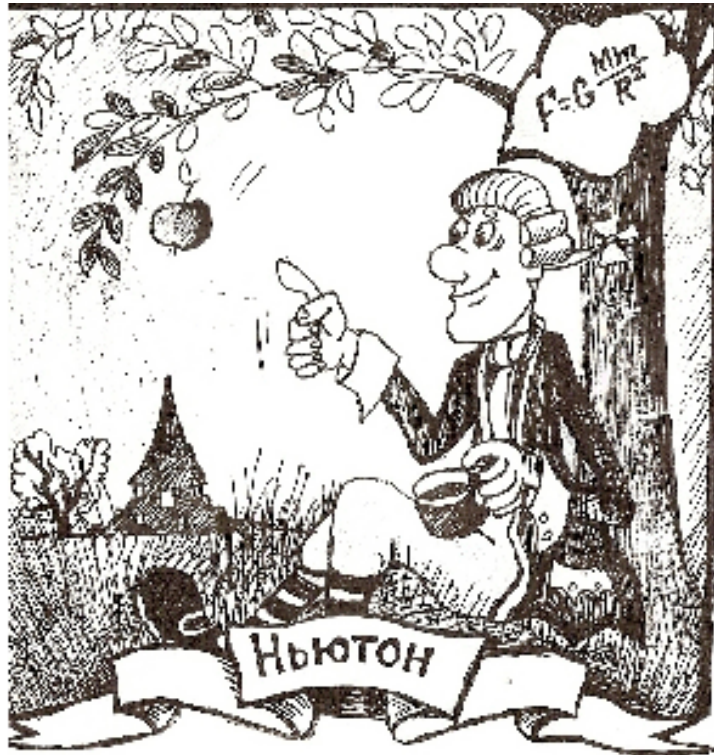

Економіка як наука тісно пов'язана із
вивченням людини – її сутності,
мотивації, цілей.

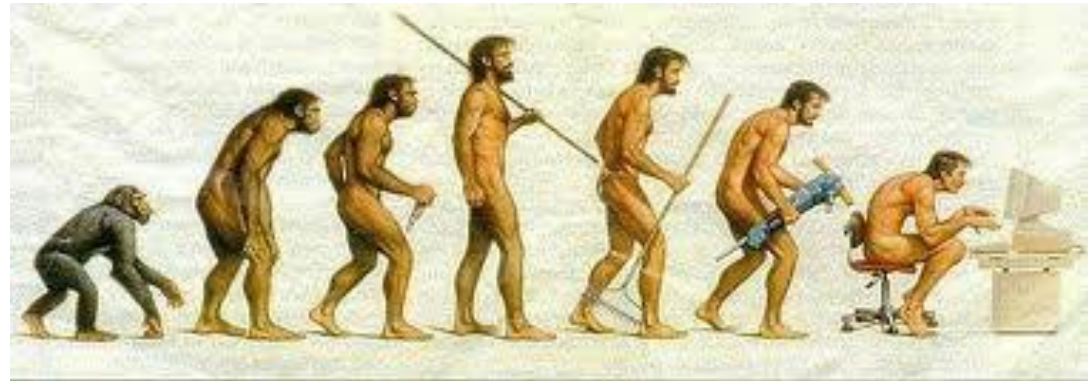
Еволюція економічної думки
невідворотна й неминуча, оскільки
відбувається еволюція самої
людини

Економіка – це наука про...

Фізичні закони незмінні

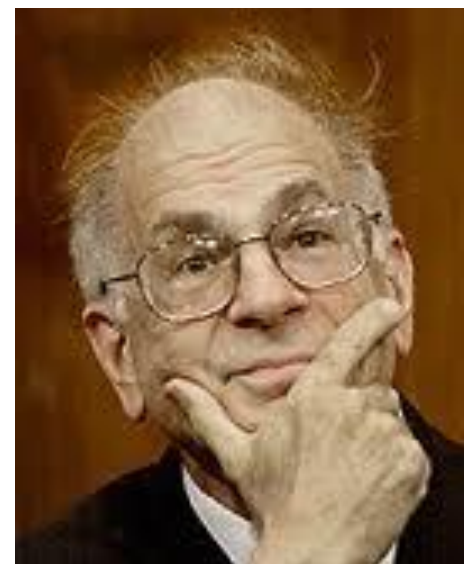

Із змінами людини **змінюється** її економічна поведінка, а, отже, й **економічні закони**

...людину?!

В 2002 році Нобелівську премію з **економіки** несподівано отримав **психолог** Даніель Канеман, який проводив дослідження в галузі так званої **поведінкової економіки** (психології прийняття економічних рішень)

Такими тестами Канеман тестував людську здатність оцінювати ймовірність та ризики

Приклад 1. з праці Канемана й Тверські

Ймовірність якої події є вищою:

- A. В матері очі блакитного кольору, якщо в її доньки блакитні очі
- B. В доньки очі блакитного кольору, якщо в її матері блакитні очі
- C. Ймовірність подій, описаних в пунктах A та B є однаковою

Друга пропозиція виглядає зайвою. Для чого вона потрібна?

Приклад 2. Аріелі Д.

Передплата онлайнової версії Economist.com – 59 доларів

Річна передплата електронної версії журналу. Онлайновий доступ до усіх статей з 1997 року.

Передплата друкованої версії журналу – 125 доларів

Річна передплата друкованої версії журналу.

Передплата друкованої й онлайнової версії журналу – 125 доларів

Річна передплата друкованої версії журналу, а також онлайновий доступ до усіх статей з 1997 року.